

Tandtechnikers.

In het Tandtechnisch Maandblad (aflevering van 1 Mei) komt van de hand van den heer N. W. het navolgende stuk voor:

Enkele opmerkingen en een verzoek.

Herinneren we ons wel dan meenen we reeds eerder gezegd te hebben, dat we niet vonden dat het peil hoog boven het alledaagsche uitkwam, wanneer op de vergaderingen der tandheelkundigen wij, technici, het onderwerp van hun bespreking waren. Wanneer we heden deze bewering herhalen, dan bedoelen we niet, dat men in hun kringen koud en onverschillig tegenover ons staat, en geen notitie van ons neemt. Integendeel. We weten maar al te wel, dat het onderwerp: „onbevoegde uitoefening” de aantrekkelijkheid voor hun bijeenkomsten nog niet verloren heeft en zich steeds in een belangstelling van een bijzonderen aard verheugen mag; in ander verband betwijfelen we zeer, daar veel ter sprake te zijn geweest. Zoo kon het niet anders, of woorden als onbevoegde uitoefening en tandtechnikers, werden voor meer dan driekwart een gelijk begrip. Dat de vele besprekingen over dit onderwerp gehouden, en de maatregelen door hen daar tegenover genomen vrijwel alle succes misten, kan niet gelegen hebben, dat aan deze quaestie te weinig aandacht is geschonken, maar moet o. i. hieraan worden toegeschreven, dat men het overal heeft willen zoeken, behalve juist daar, waar de oorzaak te vinden was. Wat we hier zeggen van hun vergaderingen

geldt niet minder van hun literatuur, waarbij sterker nog opvalt dat daarin nimmer *tot* — maar altoos *over* ons gesproken wordt. Doch ook het langs dezen weg verkregen meel stond om dezelfde reden niet in verhouding tot het klappen van de wieken. Overtuigd als wij waren dat tot stuiting van het gewraakte kwaad, een gansch andere weg diende ingeslagen, dan tot hiertoe werd gevolgd, hebben we van veel wat gezegd en geschreven is, geen bijzondere notitie genomen. Voor ditmaal dienen we een uitzondering te mogen maken op het Tijdschrift voor Tandheelkunde van 12 Maart l.l., waarin de heer J. M. K l i n k h a m e r, tandarts te den Haag, naar aanleiding van een proces te Breda, waarin hij als deskundige was benoemd, beschouwingen houdt, welke afgezien van bedoeld proces voor ons van groot belang zijn. Al onderscheidt het in dit tijdschrift voorkomende artikel zich in geen enkel opzicht van de hierboven door ons veroordeelde methode, toch zijn twee factoren aanwezig, die niet onopgemerkt mogen blijven. Wel staan ze tot elkaar in nauw verband, maar wat hunne tendenzen betreft, kunnen ze onderscheiden worden.

Ten eerste wordt door den heer K l i n k h a m e r de onlangs gewijzigde Wet tegen ons uitgespeeld. Ten tweede dat dit geschiedt tegenover een rechtsinstituut waardoor deze daad meer dan gewone beteekenis heeft.

Toen van tandheelkundige zijde nu 2 jaar geleden, een wetswijziging voor de tandheelkunde bij de regeering was ingediend, hebben wij als organisatie en hebben ook anderen, bezwaren ingebracht en verzochten wij in drie gemotiveerde adressen naar de gegrondheid er van een onderzoek te doen. Te versch ligt het verloop dezer historie in aller herinnering, dat het noodig zou zijn te vermelden, hoe het met die verzoeken gegaan is. Wie in deze zijn geheugen verfrissen wil, hij leze het stenografisch verslag dezer aangelegenheid betreffende eens over. Genoeg zij, dat wij noch met de overheid, noch met wie ook het minst officieel contact verkregen hebben, en dat er op een voor

ons grievende wijs „niet thuis” gegeven werd. Zoo kwamen de wetswijzigingen tot stand en is het de heer Klinkhamer die thans van leer trekt om te herinneren dat „de wet niet is voor de goeden, maar voor de kwaden”. Maar er is meer.

Wanneer we in aanmerking nemen, dat de bedoelde wet geheel door de tandheekkundigen naar hun inzichten en verlangens is veranderd, dan zal het niemand verwonderen, dat men nu ook een stapje verder waagt, en nu den rechter voorschrijft hoe de wet behoort opgevolgd en uitgelegd te worden. Volgens den heer K. is er eigenlijk van moeilijkheden bij die opvatting en uitlegging geen sprake, daar de jurisprudentie van het woord „Tandheekkunst” niet meer gedetailleerd is omschreven. De Wet, zoo schrijft hij;

„De wet zegt niet, wat zij verstaat onder tandheekkunst, hetgeen naar onze meening zeer goed is, aangezien de wet daardoor eene zich nog sterk uitbreidende kunst zou beperken”.

Het was dan ook niet te verwonderen dat iemand achter dit woordje „beperken” de bijvoeging maakte:

„„en wij (tandheekkundigen) daardoor verhinderd, zouden worden er onder te rangschikken wat in onze kraam (in casu onze zak) te pas komt””.

En dat de heer Kl. op niet onduidelijke manier met rangschikken maar vast aanvangt, blijkt wel als hij zegt:

„Tot voor het in werking treden van deze gewijzigde wet waren velen van meening dat het vullen van tanden, en het plaatsen van kunstgebitten in den mond van patiënten door niet-tandartsen mocht geschieden, omdat de wet niet duidelijk uitsprak, wat tot de tandheekkunde behoorde en het vervaardigen van kunsttanden en gebitten niet als exameneisch werd gesteld. Daarom meenden o.a. de vervaardigers van kunsttanden en gebitten, de z.g. technikers, dat zij ook bevoegd waren om de tandvervangkunst toe te passen. Thans zegt de wet echter duidelijk dat de tandvervang-

kunst (de toepassing van de tandvervanging, tandprothese) behoort tot de bevoegdheid van den tandarts, en dat het vervaardigen van kunsttanden en gebitten ook als exameneisch geldt."

Dat hier iets niet in den haak is voelt ieder, doch gebruikmakende van het recht van eigen opvatting is dit echter voor den heer Kl. geen bezwaar. Waarom hij kalmpjes verder gaat:

„Wij moeten echter duidelijk onderscheiden de tandvervangkunst en het vervaardigen van die voorwerpen en apparaten, die de tandarts noodig heeft bij zijne kunstbewerkingen aan het menschelijk gebit. Een deel van dit laatste *kan* geschieden buiten den mond van den patient en kan een tandarts overlaten aan een z.g. tandtechniker. Als deze echter meer doet dan het vervaardigen van die voorwerpen, en een patient bij zijn werk behoeft, dan komt hij op het gebied van de tandvervangkunst en oefent hij onbevoegd de tandheelkunst uit”.

Hier mag een nederig woord van dank den heer K l i n k h a m e r niet onthouden worden voor de genade ons beezen, een deel te willen reserveeren wat ons „kan” overgelaten worden. Doch naast dien dank lijkt het niet ongewenscht ons bij voorbaat in de bescherming van den scribent aan te bevelen, mochten vroeg of laat anderen ons ook dit ooilam willen ontnemen met meer z.g.n. *recht*, dan het heden nog als gunst ons gelaten wordt.

De heer K. die zooals hij schreef het zich een genoegzaam achtte en wien het een vreugde was, iets tot bescherming en behartiging der tandheelkunst te hebben bijgedragen, mocht wel zeggen:

„Tot heden bestond er voor de tandheelkunst geen artsen monopolie, en zoolang de opheffing daarvan nog niet definitief heeft plaats gehad, mogen we toch op zijn minst wel vergen, dat de wettelijke bepalingen, die ons vak beschermen, worden nagekomen. Laten

wij hopen dat deze vervolging geen unicum zal blijven, maar dat thans eens krachtig door de beschermers der wet zal worden geageerd tegen een categorie van personen, die zich zelf het diploma van bekwaamheid toekent, en het publiek bedriegt, door den schijn aan te nemen tandarts te zijn."

Het wil ons voorkomen het gevoegelijk bij deze citaten te kunnen laten, om aan te toonen, dat het gevaar, wat uit deze gewijzigde wet kon gedistilleerd worden niet denkbeeldig was.

Tot op zekere hoogte verheugen wij er ons in, dat deze proces-quaestie de aanleiding is geweest, dat de aap, zoolang verborgen gehouden, hier bij den heer K l i n k h a m e r uit den mouw komt kijken.

Voor dat nu het beestje afericht en aangehitst zal worden tot blazen en bijten willen wij den heer K. iets zeggen, en wat vragen.

Het spijt ons zeer, misschien uw genoeglijke en vreugdevolle stemming voor een oogenblik te komen verstoren, want waar u vermeent dat de grond voor al die blijdschap gelegen is in het feit, dat door u een bijdrage zou geleverd zijn in het belang der tandheelkunst, daar moeten we u raden, deze zaak voor u zelf nog eens grondig aan revisie te onderwerpen.

Uw geheele betoog mag voor de leekenwereld, waartoe ten opzichte van deze aangelegenheden ook de heeren van de rechterlijke macht behooren, nog wat effect hebben, voor ons heeft het dit allerminst. De waarde van den slag mag niet worden bepaald, naar het klinken van den hamer.

Niet gij, noch wie onder de tandheekundigen ook, maar wij; wij hebben getracht een oplossing te verkrijgen die een einde had *kunnen* brengen aan een onmogelijken toestand, en die in werkelijkheid de belangen der tandheekunde zou hebben gediend. Maar het bereiken van dit doel is ons onmogelijk gemaakt, wat te ergerlijker is, waar men in gebreke blijft onze beschuldiging te weerleggen, dat de bron van al het kwaad in hoofdzaak bij de tandheekundigen

zelf gelegen is. Een dergelijke tactiek begint veel overeenkomst te vertoonen met een drijf- en kloppjacht, waarvoor men binnen afgesloten ruimten het wild eerst aankweekt, om het later neer te schieten. Zoolang we nog geen hazen en konijnen zijn zullen we onze menselijke belangen en rechten op eerlijke manier behartigen en verdedigen. Daarom verzoeken we u vriendelijk ons omtrent enkele punten eenige opheldering te geven omdat wij vermeenen, dat de bestaansmogelijkheid van het geen door u is geschreven niet bewezen is.

1. Wat verstaat u onder de positie van den techniker zoodat dit werkelijk aanspraak op den naam „positie” mag maken?

2. Waar hebben, volgens uw zienswijze, de zelfstandig-gevestigde (ook kunsttandzetter's genoemd) zich aan te houden. En wat staat den niet-zelfstandigen te doen, die omreden van onvoldoende betaling, door jongeren vervangen worden?

3. Is het niet inconsequent dat een bedrijf verboden is, waarvoor men de beoefenaars er van „bedrijfsbelasting” laat betalen?

4. Waar men in alle landen de verwording die op tandheelkundig en tandtechnisch gebied plaats vindt, onder de oogen ziet om zoo voor beide partijen tot goede oplossing te geraken, welke reden bestaan er voor ons land, om hierop een uitzondering te maken?

Gaarne stellen we voor u de kolommen van ons blad beschikbaar, of mogelijk wil het bestuur de gelegenheid openstellen, indien dit door u zou worden verlangd over deze dingen eens op onze vergadering te komen spreken. Denkt u ook niet, dat een dergelijke manier betere resultaten kan hebben, dan de tot hiertoe gevolgde methode? Verkeerdheden bestrijden heeft niets tegen, mits men wil medewerken tevens de oorzaken op te ruimen. Die oorzaken zijn vele, ze liggen bij ons zelf, maar ook bij anderen, ook de tandtechnici hebben hun geschiedenis, die niet ongedaan gemaakt

der tandheelkunst in geen betere handen is, dan in die van wettelijk erkende en geëxamineerde personen, en dat alle eerlijke middelen, die de onbevoegde uitoefening tegengaan, aan de bevordering der tandheelkunst ten goede komen.

Het komt mij op zijn minst genomen brutaal voor te beweren, dat niet de tandartsen, maar de technikers een goede oplossing van het vraagstuk hebben getracht te verkrijgen, maar dat zij daarin zijn gedwarsboomd. (door wie zegt de heer N. W. niet).

Ik wil gaarne erkennen, dat de bron van al het kwaad voor een groot deel schuilt bij de tandartsen. Zij toch hebben te goeder trouw een categorie van menschen gevormd, die zich tandheelkundigen gingen wanen. Enkele tandartsen lieten hunne patienten door technikers behandelen, waren niet voldoende op de hoogte van de tandtechniek en waren daardoor te veel afhankelijk van hun technikers, waarvan het gevolg was, dat de laatsten zich zoo niet als de meerderen, dan toch als de gelijken van den tandarts beschouwden. Met de toeneming van het besef van gelijkwaardigheid, groeide het onafhankelijkheidsgevoel, en de zucht naar goud. Zoodat er maar weinig noodig was om de techniker de plaats van den concurrent van den tandarts te zien innemen; en hiermede was het kwaad geboren.

Toegegeven dus, dat de tandartsen aan het ontstaan van het corps onbevoegden hebben meegewerkt, moeten wij de fout toch dieper zoeken, en wel in de wettelijke bepalingen, die de bevoegdheid van den tandarts en de exameneischen vroeger beheerschten.

De wet van 1878 rekest tot de bevoegdheid van den tandarts alleen het behandelen van tandziekten, en onder de eischen voor het praktisch examen wel het *inzetten*, niet het *vervaardigen* van gebitten.

Dit werd uitgelegd, alsof de tandvervangkunst viel buiten de tandheelkunst, en aangezien in de *tandtechniek* geen examen werd afgenomen, meenden vele candidaten dit

deel te kunnen verwaarloozen. Het gevolg hiervan was, dat zij in de praktijk dadelijk waren aangewezen op de hulp van een techniker. Enkeligen konden, om finantieele redenen, geen techniker in dienst nemen, en lieten daarom hun werk door een zelfstandig gevestigd techniker maken. Zoo werkten zij mede den zelfstandig gevestigden, van wie velen de tandheelkunst onbevoegd uitoefenden, een bestaan te verzekeren. Het afhankelijk zijn van den techniker was weer een reden, dat velen den strijd tegen de onbevoegde uitoefening der tandheelkunst niet aanbonden, maar passief aanzagen.

Van den tandarts is toen uitgegaan een actie tot reorganisatie van de wet op de tandheelkunst en het tandheelkundig onderwijs. Bij die actie is voortdurend bij autoriteiten erop gewezen, dat wij bepalingen wenschten, die de onbevoegde uitoefening zoo niet geheel zouden fnuiken, dan toch zouden beperken.

Wij zijn er toen in geslaagd:

1°. de tandtechniek te zien opnemen onder de examen-eischen.

2°. de toepassing van de tandprothese (de tandvervang-kunst) te zien opnemen onder de bevoegdheid van den tandarts.

Het gevolg hiervan is, dat de jonge tandartsen op het examen zullen hebben te bewijzen voldoende bekwaamheid te bezitten in het vervaardigen van die voorwerpen en apparaten, die zij noodig hebben bij hunne kunstbewerkingen aan het menschelijk gebit, zoodat zij niet dadelijk in de praktijk afhankelijk zijn van een techniker.

Voorts dat allen, die geen tandarts of arts zijn en die zich bezig houden met de tandvervangkunst, dus bij patiënten geheel of gedeeltelijk te loor gegane tanden door kunst-produkten vervangen, zich schuldig maken aan het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunst.

De positie van den techniker is hierdoor teruggebracht tot hare juiste plaats, n.l. tot de tandtechniek, terwijl de

tandvervangkunst, die ten nauwste met de tandheelkundige wetenschap samenhangt, uitsluitend tot de bevoegdheid van den tandarts en arts behoort.

De heer N. W. vraagt mij of de positie van techniker aanspraak mag maken op den naam *positie*.

Zeer zeker. De tandtechniek is een mooi vak, dat wij mogen rekenen te behooren tot de zelfde rubriek als het vak van goudsmid en horlogemaker.

Wil de tandtechniker echter in de toekomst een goede belooning voor zijn diensten waarborgen, dan moet hij nu reeds in de eerste plaats meewerken de onbevoegde uitoefening der tandheelkunst tegen te gaan, want niet de tandartsen, maar de zelfstandig gevestigde technikers, die kunstgebitten, kroon en brugwerk enz. aan het publiek leveren, zijn de oneerlijke concurrenten van de technikers. Zij toch kweken ontevredenheid, omdat zij zich laten betalen als de tandartsen, voor hetzelfde werk, waarvoor hunne collega's zich met het loon van een techniker moeten tevreden stellen.

Bovendien nemen zij den schijn aan tandarts te zijn, waardoor zij aan de eene zijde de tandheelkunst in de oogen van hunne collega's verlagen, en aan den anderen kant den technikers laten gelooven, dat de tandtechniek de tandheelkunst zelve is.

Zoolang dan ook de technikers niet zelf meewerken de onbevoegde uitoefening van de tandheelkunst te fnuiken, zoolang zal de plaats van den techniker in de tandheelkundige practijk een onzuivere zijn.

Op de tweede vraag zou ik het navolgende willen antwoorden:

De zelfstandig-gevestigden oefenen hun vak in dien geest uit, dat zij aan huis een tandtechnisch atelier houden, alwaar zij alle tandtechnische werkzaamheden zelf en door anderen laten verrichten voor de tandartsen, die hun technisch werk door hun laten vervaardigen. Zij onthouden zich patiënten aan huis te ontvangen en te behandelen, en prothesewerk aan niet tandartsen af te leveren.

Naar aanleiding van de derde vraag merk ik op, dat het bedrijf van tandtechniker niet verboden is, en het daarom niets onbillijk is, dat de tandtechniker bedrijfsbelasting betaalt.

Ten slotte een enkel woord over de vierde vraag.

Ook in ons land hebben wij sinds jaren de verwording van ons vak niet alleen aanschouwd, maar er ook hard aan meegewerkt. Wij hebben getracht een ieder te geven, wat hem rechtmatig toekomt, niet minder maar ook niet meer. Vandaar dat wij dan ook thans nog het standpunt innemen, dat wij sinds jaren gewenscht hebben: „*de tandheelkunst voor den tandarts.*”

Toch worden de technikers daardoor niet verdrongen, zij hebben alleen te weten, dat zij geen tandartsen zijn en geen tandheelkunst (waaronder de toepassing van de tandprothese behoort) mogen uitoefenen. Voor hen is echter voldoende plaats naast den tandarts, die in den toekomst gaarne zal meewerken om het vak en de positie van den techniker omhoog te voeren.

Om hiertoe te geraken, zal in de eerste plaats de vereeniging van technikers allen, die de tandheelkunst onbevoegd uitoefenen, moeten uitsluiten, en met de tandartsen moeten samenwerken die lieden te bestrijden.

Voorts geef ik de Vereeniging in overweging een examen in te stellen, om daardoor den graad van bekwaamheid van den techniker vast te stellen. Dit examen zou met der tijd een staatsexamen kunnen worden.

Voorloopig is elk diploma van overheidswege aan een techniker verstrekt een gevaar, omdat de bezitter daarvan, daardoor een schijn van tandheilkundige bevoegdheid verkrijgt, welke hij in de praktijk tegenover het publiek zou aanwenden om als bevoegd tandheilkundige door te gaan.

Een diploma door de vereeniging verstrekt heeft voldoende kracht, zoowel voor techniker als tandarts, omdat daaruit de waarde als vakman duidelijk kan blijken. Voeg dan nog hierbij het plaatsingsbureau van de vereeniging en een

vastgesteld minimum-tarief dat met de diploma's van halfwas, caoutchouc- en metaaltechniker verband houdt, dan twijfel ik niet of in de toekomst heeft de tandtechniker een eervolle en goed bezoldigde positie.

J. M. KLINKHAMER
